

J E L E N K O R.

44. szám

Pest, szerda június 1.

1836.

Foglalat: Magyarország (kinevezés; Ferdinándnapja Pestbudán és Vácson; Turóc vmegye járásának új nevei; dalmátországi kőszénbányák m. tud. társaság.) Anglia (O'Connell mint kilkennyi követ; a Thorg-castlei földesur kérelme; Melbourne lord kiléphetése; Hampden dr. 's egyebek.) Franciaország (pénzügy-minister körlevele; nemzeti őrség folyamodása.) Spanyolország (Mendizabal megbukik; procuradorok 's procerek vitakozásai; carlosi újságok a' st. sebastiani ütközetről; hadihírek.) Portugália. Oroszország. Olaszország. Amerika. Svéczia- Lengyel- és Németország. Pénzkelet. Gabonaár. Dunavizállás.

M A G Y A R O R S Z Á G.

Ö cs. k. felsége, a' Hollober József nyugalmazása által meg-
ürült magy. kir. kamarai lajstromzói hivatalra, a' mármarosai kir.
kam. igazgatóságnál assessor Herbst Józsefet méltóztatott kegyel-
mesen kinevezni.

Május 30-án 6 cs. kir. felségének névnapja mind a' két
fővárosunk részéről igen fényesen ünnepelték meg. Pesten az
új-épület belső nagy udvarán mintegy 3000 főre menő különféle
nemű katonaság vala kiállítva négyosztag alakban, mellynek kö-
zépén egy fegyverből összerakott igen pompás készületű tábori sá-
tor alatt tartaték az isteni tisztelet teljes egyházi szertartással. —
Körülötte a' fő tisztség 's magas uri személyek valának egybese-
regelve, körön kívül pedig a' tömérdek népség. Ajtatoság után
háromszoros üdvözlő lövés tétetett fegyverekből 's álguykból, mel-
lyet félóra múlva követtek a' budai várforokon kitűzött álguyok dur-
rogásai. A' többi fő egyházakban, mint Budán a' vári, 's Pesten
a' belvárosi plebánia-templomban isteni tisztelet alatt jelen voltak
a' buzgó népségen kívül a' hatóságok, törvényszékek 's minden
rendű főhivatalok tagjai. A' várost, melly a' beálló vásár miatt kü-
lönben is tömött jövevényekkel, ezen ünnepelés még elevebb szín-
be öltöztette. —

Vác. Ö felségének névnapja nálunk is örömnép vala. A' nagy
templomban összerereglettek a' katonaságon 's intézetek növendékein
kívül az egész tanuló ifjuság, uradalmi tisztség, városi tanács, czé-
hek, 's igen számos lakosság, kik előtt a' megyés püspök gr. Ná-
dasdy Ferencz ö excja teljes egyházi disszel 's álguy-durrogás mel-
lett mutatta be ö felsége boldog és szerencsés életéért az áldozatot. —
Ajtatoság után a' püspök ur 43 személyre (ö felségének éveskora
jelöl) terített asztalnál az előkelőket fényesen megvendéglé, 's bő-
ven folytak az áldomás-poharak ö felségeik egészségeért. Az ün-
nep jelesbitésére ö excja a' helybeli kir. katonai- és siketnéma-inté-
zet növendékeinek különös mulatságokra külön külön száz frtot aján-
dékolt.

Nádor ö fonsége, mint Pest vmegyének főispánja, ezen ne-
mes megyének az ö személyes előlülése alatt tartandó közelebbi
közgyűlést június 13-kára határozta.

Nyitra vmegyének felsőbb vidékein is majus 10 — 12-ikén
folyvást kellemetlen széllel vegyítve olly dermesztő hideg volt, mil-
lyen sokszor januárban sem érezhető; a' burgonya, bab 's egyéb
főzélék-vegetemények, nagy részint a' korábban kalásza indult ga-
bona is, de kivált szőlő és gyümölcs jobhára mind elfagytak, sőt
a' dió, gesztenye 's más gyöngébb alaku fák, leveleik színét veszt-
ve 's össze fonnyadva szomorú tekintet mutatnak. Bezzeg nem lett
a' czéklarépának semmi baja! ez fris és ép.

Pribóc. Megyénkben (Turócban) még február 1-ő napján
tartott kisgyűlés alkalmával Lehoczky Imre első alispán ur az
eddig divatozott első, második, harmadik és negyedik megyei já-
rások neveinek megváltoztatását 's más czélszerűbb nevekkal föl-
cserelését indítványba hozván, a' javaslat nem csak egyhangulag
elfogadtatott, de a' mártius 21-én utána tartott közgyűlésben is
köztetszéssel jóváhagyatott. Ehez képest megyénk járásának új ne-
vei így állapítottak meg: Sz. Mártonyi, Blatniczai, Mosóczi és
Zuidi. — Turócban a' marhahus fontja ezen mártiusi közgyűlés
óta 11 kr. vtó; a' fuvardíja pedig az adózó nép sorsa főlegel-
lése tekintetéből, 4 löert egy állomásra 1 fr. 30 kr. pengő.

Gőzhajózásról értesítés: A' gőzhajók utai június hónap-
ban: Pozsonyból Pestre 3, 8, 13, 17, 22, 27-én; Pestről Po-
zsonyba 5, 10, 14, 19, 24, 28-án. Pestről Zimonyba 's Dren-
kovára 9-én 's 23-án, Drenkováról Zentlube 14-én 's 28-án; Zi-
monyból Pestre 2, 16 's 30-án. Az Argo Skela-Gladováról Galaczra
2, 16 's 30-án, Galaczból Skela-Gladovára 8-án 's 22-én. Első
Ferdinánd induland Galaczból Konstantinápolyba 7, 's 21; Kon-
stantinápolyból Galaczba 1, 15, 29-én. Maria Dorothea indul
Konstantinápolyból Smyrnába 's vissza hetenként egyszer.

„Dalmátország gazdasága“ czim alatt a' Giorn. del Lloyd
Austriaco következő czikket közöl: Dalmátországban most közel
egymásután négy kőszénbánya fedeztetett föl. Ezen szerencsét az
adriai partokon vizsgálódó nagy bányász-társaság igazgatóságának
köszönhetjük. Tudósításunkat mostanság csak ezen föltalált bányák
elszámolására szorítjuk, hogy később, midőn a' munkák rendszerezve
lesznek, statistikai adatokból mutassuk ki inkább azon kimerithet-
len forrásait a' gazdagságnak, melly ezen bányák föltalálásával a'
dalmát tartományra kiáradni ígérkezik. Az első bánya Promona he-
gyen fekszik nem messze Dernistől 's olly gazdag, hogy egész szá-
zadon keresztül tartó folyvásti ásás sem fogja kimerithetni; távol-
sága a' tengertől Sebenico irányában mintegy 20 mérföldnyire

esik; utal ugyan a' vidékben, mellyeken a' kiasott szenet szállíta-
ni lehessen, nem épen alkalmasak, mindazáltal a' tengerszélen
már is több hajó jelenik meg ezen bánya szenével rendesen meg-
rakodni. A' második bánya Dubrovizzánál van Scardona irányában,
melly a' tengertől 3 mérföldre esik. Ezen bánya szene, a' hozzá
értők itélete szerint legjobb fajának mondatik. A' 3-ik kőszén-
akna, melly Pago szigetén található, csak két mérföldnyire esik
Simone kikötőtől; ebben a' munkát még nem kezdték meg. A'
4-ik és utolsó bánya Salonán van mingyárt Spalato mellett 's csak
mintegy fertály mérföldnyire a' tengertől; ez még csak most találtatott
föl 's a' belőle kiasott szén minősége a' legjelesbek sorába számít-
tatik, 's előbbkelő valamennyinél.

MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG' kis gyűlése május' 16. 1836.
— I. A' cseh kir. tudományok' academiája a' könyvtár' számára érteke-
zései' új folyamatajának eddig kijött három kötetét küldte meg. Ugyan e'
végre Podhradeczky József lev. tag „Pázmán Péter' élete“, Tóth Lőrincz,
Bod Péter' Athenása' egy példányán kívül, „Vata, historiai drama“ czi-
mű legujabb munkáikkal, Czech Ferencz, a' bécsi siketnéma' intéze-
tében professor, öt rendbeli, tanítása' tárgyát illető munkáival —, vég-
re Tasner Antal lev. t. a' pesti casino- és gyepkönyvek' teljes gyűjte-
ményével kedveskedtek a' társaságnak. II. Egy a' Tudománytár' számára
beadott etymologiai értekezés szokott mód szerint vizsgálat alá bocsátatott.
III. Karácsony Lázár' értekezése „a' lemásolás' legujabb módja“ Ferenczy
István lev. tag' ajánlatára a' Tudománytárba fölvetetett. IV. Egy nyomtatás
végett beküldött mathematicai munka, kihallgattatván iránta a' hivatalo-
san megbízott bírálók, szerzőjéhez visszautasított; egy játékszini
mű' fordítása pedig kijavítás végett a' fordítónak visszaküldetett.

A N G L I A.

O' Connell ur, kinek megválasztása a' Dublinban volt vizs-
gáló biztosság által helytelennek nyilvánított, haladéktalan fog
Kilkennyben megválasztani, hol Sullivan ur parlamenti helyéről le-
mondott, 's Londont el sem kell hagynia, minthogy Kilkenny válas-
zója azt nyilváníták, hogy jelenlétét a' parlamentben Irland egy na-
pig sem nélkülözheti. O' Connell ur e' választókhoz már irt is levelet,
mellyben kötelezi magát: 1) hogy Melbourne ministeriumát addig
támogatandja, míg az mostani politikájához Irland iránt hű marad;
2.) mindig úgy szavazand, mint igazi radical reformer; 3.) minden
alkotmányszerű eszközhöz nyuland, hogy a' parlament-reformot tel-
jesítse az által is, hogy a' felsőházba a' választás és felelőség elvét
behozza. —

Ama számos kérelem közt, mellyek majus 10-én a' felsőház-
ban benyújtattak, különös kedvre deríté a' házat egy, mellyet Cais-
tor mellett Lincoln megyében bizonyos földesur irt, 's a' lincolni
püspök nyújtott be. A' kérelemben azért esedezik a' folyamodó, tö-
rüljenek el ö uraságok bizonyos nevetséges és botránkozató szer-
tartást, melly telkei 's földi birtokával van összekötve, — 's mellynél
fogva a' birtokos földesur vagy maga vagy képviselője által köteles
minden virágvasárnap korbácsal az egyház előtt megjelenni, 's
azzal a' lelkész feje fölött csattogni, míg az a' szószerkebe föllép, az
evangeliumot olvasand. — A' folyamodó földesur attól tart, hogy
ezen haszontalan szertartás elmulasztása birtokának veszteségét huz-
hatja maga után, ha a' parlament ótalma nem nyújt neki, 's e'
szertartást el nem törli. — A' Times erre megjegyzi: „Caistort
valaha romaiak lakták, 's azt a' monda szerint Hengist szász olly da-
rab földön, mennyit egy szíjakra szelt ökörbőr körül fog, ismét föl-
építette. Innen van neve is Thorg-Castle (Thorg annyit tesz, mint
szület vagy szűj.) Azonban hihetőbb, hogy e' név azon különös szer-
tartásból ered, mellyel e' jószág bírása össze volt kötve, 's mélyen
abban áll, hogy a' földesur vagy személyében, vagy képviselője ál-
tal minden virágvasárnap, míg a' lelkész a' reggeli isteni szolgálat
alkalmával az epistolát elolvassa, az egyház éjszakai kapuja előtt há-
romszor pattantani köteles. Azután az egyházba lép, leereszkedik
egyik térdire, 's midőn a' lelkész az evangeliumot kezdi olvasni, há-
romszor elshintja az ostort feje fölött, 's ezentúl székébe vonul vis-
sza. Az ostor szíja (thorg) pedig egy rákötött, 's néhány ezüst
pénzzel töltött erszénnyel együtt a' lelkésznek adatik ajándéknak. —
A' szertartás valóban botránkozató 's nevetséges, nélkül, hogy
eredete 's jelentése bővebben kifejeztetnék. — Szinte majus 10-én
került vitázat alá azon törvényjavaslat, melly a' lelkészeknek meg-
tölti a' több plebániában hivatalkodást. — A' püspökök igen ellen-
zék az egész javaslatot. —

A' Times beszéli, hogy azon nap, mellyben a' külhivatal
altükárja, azon londoni nagy kereskedő háznak, melly a' fekete ten-
geren, 's a' Dunán úzi kereskedését, az általunk is említett vá-
laszt adta, 's e' válasz közzé tétetett: — bizonyos nagytekintetű
orosz diplomata azon kereskedőháztól a' mondott irást közöltetni ohajtá,
egyszersmind bizonyítván, hogy ö semmiféle vámkövetelésekről a'
Duna torkolatjainál nem tud, valamint a' február 7-ről szóló utasít-

ványról sem, mely e' vámvételt parancsolja. — Eanél fogva ohajtott volna, hogy e' kereskedőháznak Palmerston lorddal volt levelezésébe tekintés által 'e körülményekről némi fölvilágítást nyerjen. Azonban a' Times szerint e' kérelme nem teljesített. —

A' tory lapok mintegy sajnálva, hogy egy ideig hallgattak Melbourne lord visszalépéséről, most újra nagyobb lármával kürtölik azt. — Vannak, kik azt hiszik, vagy csak hitelik, hogy a' pör Melbourne ellen bizonyosan el fog kezdődni, vannak, kik azt állítják, hogy Melbourne magát is lelépend, kifáradtván már a' radicalok zaklatásai alatt. A' Globe azonban folyvást jó reményben van.

Pozzo di Borgo gróf május 15én az Oraciai hg tiszteletére nagy lakomát adott, melyre a' diplomata test nagy része, 's a' ministerek közül Palmerston, Holland, és Minto lordok jelentek meg. Melbourne még folyvást köszvényben szenved, 's azért meg nem jelenhetett, Lansdowne marquis pedig szinte maga adott e' napon lakomát, 's az orosz követ meghívására szinte meg nem jelenhete. — A' ministeri lapok végre félben szakasztják hosszas hallgatásukat azon hírre nézve, mellyel fogva Melbourne lord a' tory újságok állítása szerint lelépni szándékozott volna. A' Courier és Morning-Chronicle e' híreket alaptalanoknak 's hazugoknak állítják. — Mind maga Anglia, mind Németország 's Oroszország számára annyi vasutvágány rendelkezett meg Angliában, hogy noha igen nagyszzerűleg üzetik Angliában ezen iparág, nincs kilátás, hogy mind ezen megrendelés több év előtt teljesíthetessék. — Hume ur nyilványítja, hogy az Orange-egyesület tárgyzó fontos okleveleket nem Fairman ezredestől, az egyesület ügyvivőjétől kapta, mint közönségesen állították, 's hitték.

Carlow megyében valamely angol jószággról, mint a' Dublin Evening Post beszéli, nem rég ismét 229 katolikus paraszt üzentett el. Nyugati Irlandból, névszerint Sligoból ismét nagy a' panasz a' fenyegető éhség ellen. —

Midőn nem rég Liverpoolban egy, állítólag kétszersülttel töltött ládát, a' „Splendid“ nevű amerikai hajóra, melly Ujyorkba utazókat veve föl, akarának szállítani, a' láda véletlenül a' hajó oldala 's a' part közé bukott, mi közben egyik oldala kinyílt. A' hajós legények oda ugrottak, de kétszersült helyett élő embert találtak benne, ki kézzel lábbal kapálódzott. Vallomása szerint már néhány óra óta a' ládában volt, 's fél soveraignet fizetett, hogy a' hajóra csempeszessék, 's így szabad átmenést nyerjen. —

Az ideai angliai budget elegy költségei közt olvashatni 10000 font sterlinget szükölködő lengyelek számára Angliában 's 16000 fontot egy küldöttség költségeül, melly Indiának az Eufraon létesítendő gőzhajó-vonal általi közelebbítése lehetőségét megvizsgálja. —

A' „szegény külföldiek barátinak“ társasága május 6án üllé felállása harminczadik év ünnepét, nagy vendégséget adván a' London-Tavernban. A' lordmayor vivé benne az elnökséget. Az ebéd fölötti pénzgyűjtés azon célra, mellytől a' társaság nevét viseli, 750 fontot hozott be.

Az oxfordi gyűlés, melly az ottani egyetem alkanczellárjából 's az osztályok előjáróiból és tagjaiból állott, 474 szóval 94 ellen fogadta el azon határozatot, minélfogva Hampden dr. theologia tanári 's kir. tanítói jogainak 's előségeinek nagy részétől megfosztatik.

A' manchester-liverpooli vasuton május 5án azon szerencsétlenség történt, hogy az egész kocsis sor, mellyen valami három vagy négy száz utazó volt, a' vágányból kivetett, 's szelfordult. A' mérnökök egyike a' kerekek alá esett, 's agyon zúszott. — Hogy a' britt segédsereg vesztesége, mellyet St. Sebastiannál szenvedett, kipótolassék, a' „Royal Tar“ nevű gőzhajó 300 ujonczzal, 's a' segédsereg több tisztével, kik Londonban szabadság mellett tartózkodtak, St. Sebastian és Santander felé elindult. Mint mondják Evans tábornok, érdemei jutalmául britt részről gen. őrnagynak fog kinevezetni, minthogy eddig a' britt seregben csak alezredes volt. —

FRANCZIAORSZÁG.

A' pénzügy-minister körlevelet bocsáta nem rég az egyenetlen adók kezelése igazgatójához, mellyekben különféle kimutatást kíván a' répa-cukor-gyárokról, névszerint hold-mennyiségéről azon földnek, mellyen most répa természetik, továbbá a' cukorkészítésnél minden egyes gyárnak bánásmódjáról, 's a' cukornak mind gyártási mind eladási áráról 's a' t. — Egyszersmind hírlik, hogy Északamerikából nagy megrendelések tétettek Franciaországban répacukor iránt. Ki hitte volna, felkiált egy párisi lap, hogy eljövendő azon idő, mellyben Amerika, a' cukornak országa, Európából fogja magát cukorral ellátni?!

A' tartományi lapok tudósításai szerint a' kiáradt folyók ismét visszatértek medreikbe; tömérdek az okozott kár. A' belminister felszólítja a' megye-ispánokat, hogy jegyzéket küldjenek be azon veszteségekről, mellyeket minden község emberben, baromban, élelemszerben, bútorban, 's épületben szenvedett. A' status összes veszteségét 10,000,000 frankra becsülik, a' lakosokét pedig kétszer annyira, az egész veszteség tehát mintegy harmincz millióra menne; de ehez járul még mintegy 10 millió, mellyet a' status azáltal vesztenél el, hogy az elárasztott vidékeken az idén semmi telekadót nem fog vehetni. — Az idő majd megmutatja, mennyiben pontos e' felszámítás. —

SPANYOLORSZÁG.

A' május 20iki Moniteur egy bayonnei telegraphi tudósítás után azt jelenti Madridból május 19éről mint legujabb hírt, hogy a' ministerek benyújták elbocsáttatási kérelmüket 's a' király

né azt elfogadván, Isturiz urra bizta az új ministerium-alkotást. Oka e' változásnak az volna, hogy a' királyné Quesada, Espeleta és S. Román generálok eltávolításában, mellyet a' ministerség kívánt, nem egyezett meg. — 21diki Mon. szerint a' carlositák 's christinók közt los Arcosnál, 14én, ütközet volt, mellyben a' carlositák 200 ember-veszteséggel verettek vissza. Espinált és Biscaretet sem jobb sikerrel támadák meg máj. 16án. — Az előbbi tudósítás máj. 19ről nagy csökkenését okozá a' spanyol státuspapíroknak a' párisi börzén. A' National, melly eleitől fogva keserű ellenzője volt Mendizabálnak 's kormányának, egy czikkel kíséri Mendizabal elbocsáttatását: „Ha igaz az, ugymond, hogy Mendizabal egy nagy spanyol kölesön iránt alkuban volt, könnyű megfogni, hogy hivatalából elbocsátott; mert őt egyedül azon vélemény tartá eddig is polczon, hogy pénzforsái nincsenek még egészen kimerítve. Minden új ministerség, melly Spanyolországban kölesönnel lép föl, legfőbb tizennégy napi életre számolhat. Ha Mendizabal londoni nagy hitelle hírével nem jö vala Madridba, sohasem lépett volna Toreno helyére; kik Mendizabal tehetlenségét ismerék, csak azért fogadták el őt, mivel tudták egyszersmind, hogy ő szerencsés tőzsér 's pénzt tud felhajtászni ott is, hol egyebek üres kézre 's tagadó válasza találának. Madridban úgy fogadták Mendizabalt, mint hajdan boldogabb időben egy ohajtvá várt amerikai terhelt hajót. A' juntákkal elhitették, hogy Mendizabal revolutio embere, csak hogy velük a' fegyvert lerakassák; de igen jól tudták azt, hogy ő nem más, mint pénztőzsér; 's az épen legnagyobb szégyene, hogy azon egyetlenegy ügyességet sem fejté ki, mellyel róla föltettek. Ő, előbbi egész élete daczára, státusfőri, udvari ember akart lenni, pártokat vezetni, a' cortest megcsalni, mind azt véghez vinni, a' mi csak kevés szabadékos gazember dolga: egy revolutiót kijátszani. — Ő azzal dicsekedett, hogy a' juntákat Izabella thronjához visszavezeté, 's még csak a' civillistát sem fizeté ki a' királynénak, szemtelen tolokodásokra vetemült a' királyné iránt, 's az éhes udvar majordomusát pénz nélkül küldé haza 's a' t. —

A' procerok máj. 3án végzik be a' ministeri felelőségről szóló törvényjavaslat vitátását. — A' procuradorházban máj. 3án Parejo ur azt kívánta, hogy múlt lapunkban említett protestatioja a' ház azon határozata ellen, hogy a' nemzeti javak eladása fölfüggesztését illető kérelme tanácskozába ne vétessék, jegyzőkönyvbe írássék. De las Navas gr. élénken pártolá e' kívánatot 's midőn az elnök szavazás alá ereszté azt, a' karzat olly tetszés jeleit mutató, mellyekből nyilván kitetszik, hogy az eladás rendszabálya nem népszerű. Parejo kívánata 58 szóval 19 ellen fogadtatott-el, a' mit a' ministerek új megbuktáának tekinthetni. Mendizabal elővasá a' kir. leirást, melly igéri, hogy a' febr. 19iki, 's a' szerzetesrendek eltörlését illető kir. rendelmény a' ház elibe fog legközelebb terjesztetni. Azután Serrano gen. követül elfogadtatása ügye jött vitatás alá, (Jaen tartomány résziről), mellynek a' ministerseggel nagyon ellene szegült; a' ház azonban elfogadá azt 's ez új meggyőztetése a' ministereknek. Ez úttal las Navas gr. leveleket tett le a' ház asztalára, mellyekből bebizonyúl, hogy a' Mendizabal ellen intézett vádak nem üresek 's alaptalanok. Mendizabal szava elállott. — Május 4én 's 5én a' procuradoroknál titkos ülések voltak. —

Mendizabal a' királyné azon határozata által, hogy nyilvános audienciákat adjon, nagyon sértve érzé magát, részint, mivel a' királyné erre föle engedelmet nem kért, részint mivel fél, hogy így a' királyné sokféle dologról fölvilágítást nyerend, mellyeket eddig jónak látott a' minister előtte eltitkolni. Az Eco (Mendizabal lapja) még alkotmánysejtőnek is nevezi e' határozatot, mivel azt minister nem írta alá. A' híres spanyol szabadság tehát annyira megy már, hogy a' királynénak nem lesz szabad, ministerei helybenhagyása nélkül, szükölködő 's panaszkodó jobbágyait kihallgatni, 's legszebb fejdelmi kötelességét teljesíteni! — Y Zayas ur, ki eddig a' külügyi osztálynál szolgált, kopenhágai követté neveztetett. Sancho ur, a' ministertanács titoknokja helyébe Donoso Cortes neveztetett ki, egy igen ifju ember, kinek ezért számosak irigyei; a' külügyi osztály titkárja Villalba helyét pedig Olivan Sándor, egy elmés és nagy reményű fiatal író, tölté be. — Galiciából mind inkább nyugtalanító hírek érkeznek Lopez kegyetlenségéről, 's úgy látszik, hogy a' kormány, e' tartomány nyomorú helyzetére épen semmi figyelmet nem fordít. —

Az Onateben megjelenő carlosi Gaceta official a' s. sebastiani ütközetet köv. szinben adja elő: a' zendülő Evans, 6000 főnyi angol csapatot 's két spanyol zászlóaljot vezetve máj. 5én reggel 4 órakor kiindult S. Sebastianból. Ő fölsége (d. Carlos) serege, mellynek száma nem haladt meg 3 ezeret, a' város előtti dombokon sánczolá el magát. E' vonalt vitézül és elszántan óltalmazták 's nyolcz órán keresztül vitézség csudáit vitték végbe a' carlositák. A' második vonalig nyomtatván, itt hasonló vitézséget mutattak. De ekkor két angol gőzhajó futott a' kikötőbe 's élénk tüzelést kezdett. Ez által 's az ellenség szaporodása által, mellynek száma most már 9 ezerre ment, kénytelenek lőnek önkénteseink visszavonulni, 's ezt a' legjobb rendben véghez is vivék. Az ellenség ez alatt a' helyzetek lerontásával, a' mezei házak fölgujtásával 's holtai eltemetésével foglalkozott, a' mit Segastibelza vitéz generátunk halála nélkül nem vihett volna véghez, ki a' megtámadás közben egy golyó áldozatja lön, miután magát rejtethetlen vitézsége által halhatatlanítá. Az ellenség vesztesége több mint 2000re megy,

's ezek közt 52 tiszt; de ennyi csak a brit seregből. A mi veszteségünk esekély 's győzedelmünk örömteljesb lett volna, ha fővezérünket Segastihelzát el nem vesztek, kinek habilát a sereg 's ő fölsége egyiránt gyászolja. — Különbözön hangzik Evans gen. győzedelmi tudósítása, mely a madridi Gacetéban bocsátatott közre. Szerinte is a brit sereg több mint 52 tisztet 's 600 közkatonát veszített. Lord Hay még az nap (máj. 5én) estve visszament Santanderbe, mert Passages, Fuentarabia, Laqueitio és Guetaria várakat szándéka elfoglalni.

Ápril végén Madridban nagy hire terjedt, hogy a Pyrenéket egy francia segédszázal lépte át, mely egy, 60 ezer főből álló nagy seregnek előcsapata. A könnyenhiwó madridiak rögtön nagy örömbé merültek, hogy végre üt a váltság órája; a börzén nagy volt a tolongás, a statuspapírok bece növekedett. A procerházban San Felices marquis kérdezte a jelenlevő belügyi ministert e' hir valódiságáról, 's ez azt válaszolá, hogy ő csak a logronói kormányzótól vett egy hivatalos levelet, melyben határozatlanul jelentetik, hogy egy ott átutazott francia ezredes neki nem sok idő múlva törtéendő francia avatkozást ada tudtára. Így akarja a ministerium a nép hiszékenységét megcsalni, 's nem csak a dolgok igaz állását eltitkolni, de e' fölött hamis hírek terjedését is előmozdítani.

Cordova máj. 11én Vitoriából Villareal felé indult az arabani 's onatei helyzeteket megtámadandó. Eguia ellene nyomult. D. Carlos Villafrancaba érkezett. A C. Français szerint Cordova már Mondragont elfoglalá 's Onatét is megszállotta, mely hírt azonban a Quotidienne nagyon kétli. — John Hay commodore hajós-osztálya Santandert elhagyá, hogy a harcmezőhöz közeledjék, 's Bermeonal vete horgonyt, Plencia és Laqueitio, carlositák birtokában levő helyek közt. Endymion 's Russell hadihajók, az első 50, a második 74 álgus, Hay commodore parancsai alá rendeltettek 's hihető, hogy ez a mondott erősödés után, Laqueitiot 's egyéb rév-helyeket szándékozik megtámadni. — Evans gen. S. Sebastianba visszatért; a glacin sátorok épülnek a katonák számára.

PORTUGÁLIA.

A Times több írományt közöl Oportóból ápril végső napjáról, némi ott történt nyugtalanságok tárgyában. Az első ápril 27éről így szól: tegnap nálunk már régóta várható kellemetlen jelenetek történtek, melyek nemesak minden külföldi házi eszközök (mobiliák) hanem általában minden külföldi áru megsemmítését célozzák. Egy csoport garázda, kiket egy aztalos vezetett, azt kívánta a polgári kormányzótól, hogy külföldi áruk behozatalát tiltsa meg. A kormányzó meg akará őket nyugtatni, de kénytelen vala kijelenteni, hogy a kormánytót vett utasítás nélkül kívánságaikat be nem töltheti, 's éretük közbe sem járulhat, mert a mondott kereskedés törvényesen meg van engedve, 's az avval foglalkozók a koronának adót fizetnek. — A csoportozók erre nyilván kimondák, hogy ők magok magokon segitendnek, 's mintegy 2—300nyi számmal a Tajohoz tódultak 's elkezdék a külföldi árukat dálni 's vízbe szórni. Innét a dán consul lakába rohantak, ki a gyűlölt árukból nagy mennyiséget tartott magánál; 's ott a zárt ajtókat erőszakosan feltörvén mindent feldúltak, a mi kezükbe jutott. Ekkor a helybeli katonai kormányzó, Fonte Nova báró, egy ősz katona, lépett közükbe, 's a királynét levett kalappal éltetvén, beszédet tartá a zavargókhoz, melyben kívánataik teljesítését igéré 's kérte azokat, hogy hű polgároknak mutatkozván, térjenek hazáikba. Illy módon sikerült a rabló csoport szét oszlatása 's a maradék áru megmentése. Később a vámbáz körül seregleg össze a nép, de a tisztviselők megjelentére eltakarodott. Estve felé nagy számmal tolonga az utcákon 's a külföldi áruval kereskedő kalmárok ablakit heveré. — Még apr. 27én is járultak az utcákon kisebb csapatok, melyek egyik gabona-kereskedőtől a másikhoz mentek, 's ezeket kényszeríték, hogy kukoricájuk vékáját 480 reis-on adják, mely még tegnap 860 reis piaczi áron kelt. — E nyugtalanságok valódi oka a kenyér magas ára, 's a volt ministeriség ügyeiletsége, mely külföldi kézművek behozatalát megengedé, de a külföldi gabonát kiltotta, noha a kukoricza ára mult aratás óta több mint 100 prCentnyivel szökkenett fel. — A szomszéd falukról számos ember tódult Oportóba zsákokkal, olcsó gabonát venni. A kalmárok bezárták boltjaikat 's a zsákos nép igen zúgolódott. — Palmella és Magalhaes uu. Londonba utaztak új kereskedési szerződés-kötésre Angolországgal. — Itt általános vélemény, hogy minden eféle szerződésben Portugália érdekei áldoztatnak fel, 's e' véleményyt a radical sajtó 's a hivatalból kiesett párt is gondosan táplálja. Egy portói lapban illy fölrásu cikk jelent meg: Portugália Angolország által tönkre téve. — Ápril 29éről azt írja a levelező, hogy a béke 's rend teljesen helyre állott, mert a polgári kormányzó, a többi felsőséggel 's a kereskedő czéh tagjaival egyetértőleg, megengedte a külső buza behozatalát, melyből néhány hajó teher áll a kikötőben. Úgy hiszik, hogy vékája hatszáz ötven reison kelend.

Az oportói lázadásakor összedült házi eszközök nagyobb részint Hamburgból vitettek oda. A kárt 2000 font sterlingre becsülik. — Oportóban is, mint Madridban, ápril végén 's május elején nagy hideg volt, mely a szüretet, mint hiszik, egészen tönkre silányította.

Az oportói polgári kormányzó hivatalából letétetett. A ministerségben ismét új változások készülnek, 's híre van, hogy Saldaña marsal leend hadi minister. — A június 10 napjára eső

osztalékrész fizetése (az 5 pCentes portugáli kölcsöntől) már hivatalosan jelentetett.

OROSZORSZÁG.

A sz. pétervári ujság május 12ről, mely rendkívüli alkalommal érkezett Bécsbe, cikkelyt közöl, melyben bővebben ki-ereszkedik az orosz kormány által a Duna torkolatján állított veszteglések céljáról. A cikkely azon kezdődik, hogy ellenmond minden szándéknak, mellyel az orosz kormányt a dunai-hajózás gátlása iránt vádolták. Az orosz kormánynak, ugymond, joga van azon szigeteken, mellyek birtokába kerültek, vesztegintézeteket állítani, 's e' jogával a szerződések legszorosabb értelmében élt is, azaz csakugyan állított föl veszteg-intézeteket, és pedig, — mint állítja 's elhíetni akarja, — a dunai hajózás érdekében. — Mi azonban ezen intézetek jelen célja, a cikkely következő szavaiból vehetni ki: Magában értetik, hogy csak azon, — a ragadványról gyanus hajók küldetnek az odessai és ismaili veszteglésekbe, mellyek valamely orosz rév felé vesznek irányt, 's hogy csak a Duna orosz partján szándék a hajók minden közlekedését gátolni. — De olyan hajók, mellyek Moldva vagy Oláhország réveibe ügyekednek, e' szabály alá nem esnek, — 's ezek a Dunán szabadon járhatnak fel 's alá. —

Moszkau város népessége most 335,782 lélekre terjed, mellyek közt 204,937 férfi, 130,845 asszony. A nemességhez 's tisztviselői karhoz tartozik 20,598; a kereskedői osztályhoz 16,233, paraszt 106,985, 's katona 29,641 személy. Mult évben bevitetett 72,059 darab nagy 's 22,593 darab apró marha. — Ugyanazon reggel (május 11.), mellyen Münchenben a hévmérő 7 lépcsőt mutatott a fagyponat alatt, Pétervárbán 4 lépcső volt a fagyponat fölött. — Pekingből januárig érkeztek levelek Pétervárbá, és semmit sem említenek azon, előbb az amerikai, azután a hollandi lapokban jelentett nagy földrengésekről, sőt még oly rendkívüli természeti eseményről sem emlékeznek, melly ezen hazug híre némi alkalmat nyujthatott volna. — 'S így másutt is vannak Atády táblabírók.

A lakosok valamint idegenek kényelmére is Sz. Pétervárot a kormány fölhatalmazzatával a város közepén oly hivatal állított fel, mellyben a városban 's környékén kiadandó szállások jegyzékét naponkint láthatni, 's azokról tudakozódhatni. Ha kívántatni fog, a főhivatalon kívül a külvárosokban is fognak mellék-hivatalok állítatni. Mind a háztulajdonosok, kik a nálok kiadandó szállást a jegyzékbe iratni ohajjtják, fizetnek évenkint, vagy miáden feliratásért; mind azok is fizetnek bizonyos díjt, kik szállást keresnek 's fogadnak. —

OLASZORSZÁG.

Az Allg. Ztg. Romából május 7ről következőt ír: „E napokban itt közel oly eseménynek valánk tanuji, melly közösen felboszonta mindenkit, 's annál inkább, minthogy oly személyek által követteték el, kik a társaságban magas fokon állnak. — Canino hg. (Bounaparte Lucian) két fíja, atyjok jószágán lakott, honnan az ezimét vette, 's ott oly életet élt, melly gyakori panaszra adott alkalmat. — A többszöri intések sükeretlenek maradtak. Kevés nap előtt egy erdőszélszűtet löttek agyon az erdőben, 's e' vad tettökkel még nyilván dicsekedtek is. A kormány tudósítá a hgek családját az esetről 's parancsot ada, hogy fegyveres erővel fogassanak el. Az ezen parancsesal megbízott rendőrtiszt, isméretes romai családból, egy őrnagy kíséretében a hget Canino városka egyik kávéházában találja fel, 's jelenti neki, hogy fogoly. A hg minden válasz helyett vadászkést ránt elő 's a tisztet holtan teríti földre, az őrnagyot pedig úgy megsebesíti, hogy másnap ez is kiadá lelkét. Az oda sie. ő legénység ellen is elsüté még puskáját, de legyűretett 's Romába vitetett fogságra. A másik testvérnek ez alatt elég ideje volt a közel fekvő toskánai határra menekedni. Egész Roma teli ezen ocsmány tett hírével, 's igen feszűlten várják a pör kimenetét. — Kormányunk igen enyhe szokott ugyan lenni a harag-okoza gyilkolások iránt, de itt a meggyilkoltak rokoninak hangos panaszai miatt hihetőleg minden tekintet megszűnendik a családra. Ha a szállongó hírek hihetnő, a pör lefolyása tömérdek gonosz eselekvényt hozand napvilágra, mellyek csak rövid idő alatt követteték el 's az emberi érzést méltán fellázítják.

Anconából május 18ról jelentik, hogy 17én délután 1 órakor Ottó görög király Medea gözhajón Missolunghi gróf név alatt szerencsésen megérkezett. Ő fölsége Athenét 10én hagyta el, útközben meglátogatott több görög révet, 's egy napig Corfuban is mulatott, honnan Anconába 42 óra alatt érkezett meg. A király kíséretében van Saporta grófon, 's udvara néhány személyein kívül, Kobell ur is, bajor kir. minister. A veszteglési idő kitöltése után, mi 21én reggel történeudik, a király legfőbb egy napig fog még Anconában mulatni, 's hihetőleg vasárnap, 22én Bajorországba elindulni. —

AMERIKA.

Éjszakamerikai egyesült birodalom. A Times ápril. 16ig érkezett ujyorki lapok után közli, hogy a birodalom legjelesebb városiban gyűlések tartattak, 's aláírások nyittattak meg a texasiak fölségítésére, minthogy a mexicoiak valóban eltérlesztő véres háborut viselnek ellenök, melly telve van legundokabb vadságokkal. Mindezen mozgások mellett az éjszakamerikai kereskedés folyvást legnagyobb virágjában diszlik. — Mi az indian-háborut illeti, még nincs ugyan bevégezve, de a dolgok régi helyzetökben vannak. — Azonban mint hírlik, a nyugoti indianok is kezdenek mozogni, 's mint ujabb tudósítások állítják, a Pawnee és Camanchez indianok a Red River

mellett fekvő egyes kereskedő épületekben megtámadtak 's agyon vertek néhány kalmárt. Ezen esemény részletei még nem tudvák. Dodge ezredes nem tanácslá, hogy a' fejérek ide települjenek le, hol az indianok magukat vadász körükben megszorítottaknak érzehetik, 's természetesen annak védelméért mindent elkövetnek.

Ujyorkból jött legújabb tudósítás szerint Gorostiza mexicói követ azon megbízással érkezett Ujyorkba, hogy Texas tartományt, 's azon pusztaságot, mely 60 mérföldnyire fekszik Biogradetól, az egyesült birodalomnak adja el. A' texasiak úgy is urai a' földnek, de csak éjszakon, hol az éjszakamerikai statusok bizonyos régi jogra hivatkoznak; délszakon Santana, mexicói katonasággal tanyáz. — Ezenkívül a' texasiak úgy is mind éjszakamerikai gyarmatok, vagy települések, 's mint olyanok igen hajlandók az egyesült birodalomhoz csatlakozni. —

Buenos-Ayres. — A' pénz szüksége, a' munka ótmárral szóló eszméletek éretlen alkalmazása, az idegen consulok kívánságai, kiknek az örökké változó kormányok ellen nem állhatnak, a' pártok 's személyek külön érdekei, kik ideig óráig hatalomra jutnak: — ezen viszonyok mind a' vámrá hatnak vissza, 's mind untalan tömördek változást szülnék, úgy annyira, hogy minden kereskedői viszony gyökerestül kiirtatnék, ha a' dugárosság nem gondoskodnék abban némi állandóságot fentartani. — Azonban mindezen országok közt leginkább kitűnik Buenos Ayres, hol a' vámtörvények legváltozékonyabbak. Ezek ott minden évben megvizsgálatnak, 's minthogy ritkán marad ugyanazon párt két éven át a' kormányon, minden politikai változást kemény rázódás követ a' kereskedői világban is, 's ebben ismét legtöbbször szenved a' külkereskedés.

Most az egész hatalom Rosas tábornok kezében van, 's minthogy ez azon szolgálatokért, melyeket a' republicának tett, jutalmul 2400 négyszög-mérföldnyi tért adatott magának, érdekében fekszik a' legszigorúbb tilalom-rendszert hozni be. Utolsó vámtörvénye mult év december 12-ről szól 's nevezetes jegyzékét foglalja magában a' megtiltott portékáknak, mely jegyzék a' tilalmat a' becsés könyveken kezdi, 's a' betűrend egész során végig megy. A' durva érczek bevitelére szabad, de minden meg van tiltva, mit abból e' félig vad országban csak képzelve is csinálhatni. Így meg van tiltva az eke, a' szántóvas, a' gyűrű, karika, golyó, harang, patkó, kocs, tengely, 's a' t. 's mindennemű bádageszköz, rostély 's a' t. — Mindenféle bőrű ki van tiltva. Lisztet 's gabonát csak akkor szabad bevinni, midőn a' farega az országban 50 piasterbe kerül. Minden kalapért 13 piaster fizettetik vám fejében 's hihetőleg, hogy gyártása könnyítessék, megtiltatik a' kalapformák bevitelére. A' cipők is természetesen megtiltvák; de hogy az idegen divat 's izlése gyökerestül ki irtassék, az idegen sámfákat is tilalmas bevinni. Mindennemű ruha-bevitel tilos, mert átlátják, hogy a' republica szabóji a' versenyt ki nem állhatják. Soha gyöngédebb gondoskodást nem láthatni nemzeti iparról, mint ezen szabad republicában. A' kefeköltők, általános tilalom által biztosítvák minden idegen versenyfutás ellen e' veszélyes iparágban. Így tiltva van az öngolyók behozatala, de hogy minden statuspolgár hasznosan töltse idejét a' golyó-öntéssel, 's hogy könnyítessék munkája, a' golyóformák bevitelére atyailag meg van tiltva. Nevetségesebb képét a' tilalom-rendszernek sehol sem láthatni, 's ez csak azért is fonákság, mivel Amerika' népessége épen semmi viszonyban sem áll terjedelméhez és termékenységéhez. — De, mint már mondván, a' dugárosságok helyesebb nézetek van a' nemzeti gazdaságról; ök a' republica törvényeit titlegesen javítják, az ö saját, 's a' lakosok nagy hasznára, 's hihetőleg mindent természetesen rendén fognak megtartani. — E' szeszélyes cikkelyt az Allg. Zeitg. egyik londoni levelezője közli. —

Mexico. Az éjszakamerikai újságok nagy bizonyossággal 's egyértelműleg jelentik, hogy Santannát Bexar bevétele után egészen elhagyta előbbi szerencséje, 's hogy a' texasiak minden biznnyal győzni fognak. A' New-Orleans Bulletin april 1-ről, utazók után említi, hogy a' mexicóiak San Antonio folyónál egy második ütközetben megverettek, 's 600 embert vesztettek holtakban és sebesültekben. A' texasiak Houston tábornok alatt harcoltak. Egy magányos levél e' tárgyban így szól: „Jövő levelemben reménylen a' mexicói sereg eltörülését jelenthetni. Hire jár, hogy Santanna alkudozni kész 's bennünket nyugottan hagyand, ha neki és seregeinek szabad elmenetelt engedünk a' Rio del Norte nyugoti partján; de ezen kívánsága megtagadtatott.“ — Szinte uxorleansi hírlapok féltelmes részleteket közlenek azon vadságról, melyet a' mexicóiak Bexar bevételekor gyakorlottak. Nőket 's gyermekeket gyilkoltak ezek ott. Bowie tábornokot ágyában ölték meg, hol beteg feküdt. Cosz tábornok az erősségbe mentekor megparancsolá Trevis ezredes szolgájának, mutassa meg ura holttestét, ki kétségbe esésig védelmezvén magát végre önmagát megölte. A' szolga megtette, 's Cosz tábornok megcsontítá a' halott arczatját, 's tagjait igazi Cumanche-indian vadkegyetlenségével. Dickinson hadnagy, midőn látta, hogy minden vesztve van, gyermekét hátára kötö, 's két emeleten ugrott le, de már esés közben meghaltak mindketten. —

Peru. Perui tudósítások januar 4-ig terjednek. Szerintök a' polgár-háboru folyást tart, de azon segítség, melyet Bolivia a' jogszerű elnöknek nyújt, Salaberryt, a' bitorlót nagy zavarba ejtö. Még ugyan mindig Lima birtokában volt, de Santa Cruz szövetségével együtt ezen város ellen nyomult már, 's közönségesen

mindenütt hitték, hogy a' város nem fogja magát e' szövetséges haderő ellen tarthatni. —

S V E D O R S Z Á G.

A' porosz Statusujság Stokholmból következőül értesít: „Stockholm, majus 10. A' király Collet statustanácsoshoz Christiansiában majus 9-éről következő kéziratot bocsátott: „Collet statustanácsos ur! Ön tudósítását folyó hó 6-ról kezemhez vettem. A' 123ik számú reggeli lap toldaléka felszólítást közöl egy névtelentől a' norvégiai polgárokhoz: emeltessek emlékjel Károly János királynak, 's a' statusujság folyó 3-án kivonatot közöl abból. A' névtelen szándékai bizonyosan dicséretesek; de úgy tetszik, hogy illy terv kivitele, ha az valaha csakugyan megtörténék, előbb munkába nem vétethetik, míg a' Gondviselés engem más életre nem szólít által; csak akkor fogja Norvegia uralkodásomat részrehajlatlanul megítélhetni. A' mit eddig köszönhet neki, az békeesség a' külfölddel 's nyugalom az országban, pénzügyjavítás, rend, 's pontos igazságszolgáltatás. Ügyekezendünk törvényinket tökéletesíteni, főleg pedig hogy azokat mindenki előtt értelmesekké tegyük, valamint, hogy a' törvényszolgáltatással megbízott személyekbe kötelességeikre nézve szenvedély nélküli érzelmel ébresszünk. Illy győzelem nem kevésbé dicső, mint melyet harcmezőn nyerhetni. Az utóbbi is szerencsés következményekre vezet, de erőszak után, 's a' hadisten gyilkoló gondolatjai által. Értesitse Ön a' tanács tagjait, 's a' közönséget ohajtásomról, hogy azon idea kiviteléről, melyről az említett felszólításban értekeznek, többé szó ne legyen, 's mutassa meg Ön nekik, hogy ezen, rám nézve oly hízoló hódolást el nem fogadhatom. — (aláírva.) Károly János.“ —

A' Staats-tidning a' norvégiai Morgenbladból cikkelyt vesz föl, mely szerint az örizek Christiansandban és Frideriksvärnben megszorítottak, hogy e' pontok minden csapás ellen biztosításnak. Háborútól ugyan, mint a' cikkely mondja, nem félhetnek, de még is meg kell előzni minden megtámadást, mely könnyen Angliától eredhetne, mely örömet birna erősített pontot a' keleti tengeren vagy annak valamelyik szorosán. —

L E N G Y E L Ö R S Z Á G.

Lengyelország igazgató tanácsa azon tekintetnél fogva, hogy a' mult év igen termékeny vala 's külföldre sem lehetett a' csekély ár miatt gabonát eladásra vinni, a' pénzügyi kormány bizossága elnök főigazgatója előterjesztésére azt határozta, hogy a' lengyelbank mind azon beföldi lakosnak, ki az iránt jelentendi magát, buza vagy rozs-letétel mellett a' bank magtáraiba 's annak zára alatti tartatásul, hol annak mint zálognak tüzmentesen, 's biztosítva kell lennie, pénzt adjon kölcsön. A' bank e' kölcsönökre 3 milliót adhat ki; ha pedig e' mennyiség nem volna elegendő, a' bank további fölhatalmazást fog kérni. A' kölcsönadás három hónapra történik; a' bank azonban, ha szükségesnek látandja, 's a' körülmények megkivánják, vagy megengedik, e' határidőt meg is hosszabbíthatja. A' kölcsönvevők kamatot fognak a' vett pénzért fizetni, mely az elzálogosított gabonaérték felét nem haladhatja meg. A' gabona értéke piaci ár szerint becsültetik meg, 's abból mind a' kamatok, mind a' rakhelyi és biztosítási költségek levóvannak. —

N É M E T Ö R S Z Á G.

A' müncheni politikai újság jelenti Münchenből majus 19-ről, hogy ö fölsége, az ausztriai császárné 18-án este 9 órakor a' királyi lakba megérkezett. — Több müncheni lap azon hírt terjeszté el, hogy Otto királynak Münchenbe leendő érkezésére 's elfogadására már megtették a' rendelkezések 's e' rendelkezéseket említi is. A' müncheni politikai újság ezen hírlést megczáfolja, 's határozottan állítja, hogy semmi illyes határozás nem történt, sőt, mivel bizonytalan a' görög királynak nem csak elérése, de elindulása ideje is, az elfogadásra rendelkezések még mindeddig nem is tételhetek volna. —

A' Schiller emléket előmozdító társaság Stuttgardban jelenti, hogy a' nagy költő szobra, Thorwaldsen szelleme bélyegét viselő mű, kevés idő múlva elhagyja teremtése helyét Romában 's Münchenbe utazandik, hol a' bajor kir. érezőtő-műhelyben Stiglmaier által ércbe öntetik. Mult évi dec. 10-je óta f. e. april végeig ismét 1633 f. 45 kr. jött be e' czél előmozdítására. — Beethoven emléke létesítésére is mindenfelé nagy a' buzgóság; Augsburgban 's Frankfurtban e' czéla hangversenyek tartattak. Gustáv Adolf emléke Lütznél, ki e' helyen 1632ben nov. 6-án esett el, 32 lábnyi magas és 14½ lábnyi széles lesz, Berlinben készül, még e' nyáron föláll, 's a' reá begyűlt summa eddig 4300 tallér; az adakozók közt van a' porosz király is.

E L E G Y H I R.

Kelet-Indiában jelenleg 27, Nyugat-Indiában 20 's Ausztráliában 17 hírlap jelen meg. Az „India Gazettenek 568 előfizetője van, a' „Hurkaru“ czimű bengalinak 954. Chinában eddig csak az egyetlenegy „Canton Register“ létezik. Kandia szigetén Kaneaban is jelen meg egy idő óta „kretai lapok“ czimű újság török és görög nyelven.

Gabona ár: majus 31-dikén Pesten Tiszta buza 93 1/3. Kétszeres 66 2/3 — 60. Rozs 53 1/3 — 50 — 43 1/3. Árpa 48 — 43 1/3. Zab 36 2/3 — 35 1/3 — 30. Kukuricza 53 1/3 — 50 — 46 2/3.

Pénzkelet: majus 28-ikán: 5 pCtes statusköt. 104 1/32; — 4 pCtes: 99 1/3; — 3 pCtes: 75 3/8; — 1834-iki költsön. 571 7/8; kir. kam. 2 1/2 pCtes: 66 1/4; 2 pCtes: 55 2/3; Bankrészevény 1364.

Dunavízállás: majus 29-ken: 8' 2" 3" — 30-kan 8' 4" 9" — 31-kan 8' 3" 0" Junius 1. 7' 10" 6".

Budai lotteria maj. 28-kan: 31. 5. 60. 50. 25.

Ifj. Kilián György

Könyvárosnál Pesten, Váci utcában, hajdani Fesslházban
éppen most hagyta el a' sajtót:

Legújabb, legbővebb, és leghasznosabb

P E S T I

S Z A K Á C S K Ö N Y V

huszonöt szakaszban,

1865

mellyben szám alatt

némely hozzá szükséges rövid bevezetésekkel és jegyzésekkel együtt az egész szakácmesterség úgy elő van adva
a' mint az egy valóságos közhasznú könyvtől csak kívantathatik:

Elkerülhetetlen szükségű

K É Z I K Ö N Y V

mind azon magyar gazdasszonyoknak és főzőknek, kiknek a' szakácmesterségben egy hűséges kalauzra, oktatóra, és tanácsadóra van szükségük, a' kik ezen mesterségben legrövidebb idő alatt minél nagyobb előmenetelre szert tenni kívánnak.

Kiadta egy a' szakácsságban különösen jártas és nagy tapasztalású

M A G Y A R G A Z D A S S Z O N Y.

Nagy Sadrét, szép fehér papíron, tiszta olvasható nyomtatással, 50 ív. Csinos borítékba kötve 2 for. p. p.

Midőn e' munka' első megjelenését a' nagyérdemű magyar közönségnek hírül adnánk, szükségesnek tartottuk
némely figyelmeztető jegyzésinket ide iktatni.

Az eddig megjelent e' nemű könyvek, részint nem elég kimerítőleg vették fel a' tárgyat, részint olly írásmóddal vannak írva, melly literatúránk' haladásával épen nem tart lépést, a' ezért nemcsak az olvasásban gyakorlatlanabb főző, hanem még a' magyarságban jártasabb olvasó előtt is érthetetlenek, vagy homályosak.

Ezért e' munka kiadásánál főczélunk volt egyrészt az, hogy olly magyarsággal és írásmóddal éljünk, — száműzven minden érthetetlen új szavat vagy kifejezést, — mellyet nemcsak minden pallérozottabb, hanem minden közrendű olvasni tudó főző vagy gazdasszony, minden további kétkedés vagy fejtörés nélkül azonnal elérthessen.

Más részt pedig minél nagyobb bővséget és kiterjedést ügyelve adni munkánknak, az illy nagyra terjedt bővségből eredhető érthetelenséget az által mellőztük el, hogy, noha

1865

eddig hallatlan számú különbözőféle szakácsi és ételkészítési útmutatásból áll, ezeket mégis olly természetes felosztással foglaltuk

h u s z o n ö t s z a k a s z b a ,

hogy a' kívánt ételnek készítési útmutatását azonnal, és minden kétséges keresés nélkül feltalálhatja a' legjáratlanabb olvasó is, a' mi egy csinos, könnyen olvasható, 50 ív, vagy is

800 lapnál többre

terjedő tiszta nyomtatású munkánál, ítéletünk szerint nem megvetendő körülállás.

Minden további dícsérés vagy magasztalás helyett mindazonáltal, és az eddig mondottak hëbizonyítására, ímítt következik a' munkának, minden híján kívül az egész

T A R T A L M A :

Előszó. Bevezetés:-

1. SZAKASZ.

Levek és levesek.

Üzemséges marhabúslév. Tyúklév. Borsólév. Hallév. Barna lév. Barna lév, más módon. Tekenősbekalév. Ráklév. Erdődi le-
tek. Útra való húslév megszáritott a kemény táblácskákban. Ugyan

lévtáblácskák, más módon. Kocsonya, vagy aludt lév, húsból. Húsko-
csonya, más módon. Halkocsonya. Habart levek. Ugyan az, más
módon. Fehér levek. Zöld levek. Kenyérlevek. Ugyan az, más mó-
don. Barna risztalevek. Barátlevek. Csiperkegombáslevek. Kolompér-
levek. Ugyan az, más módon. Vajas galuskáslevek. Ugyan az, más
módon. Borsólevek. Ugyan az, disznófűfélék. Húsgombócok levek.
Sarlévek. Franczialevek. Perczlevek. Eresztett tészta levek. Csok-
koládélevek. Alorxiás csokoládélevek. Kolompér gombócok levek.
Ugyan az, más módon. Szamóczelevek. Lúdaprólékos levek. Törött

három és borjúútlból készült leves. Törött rántott csirkeleves. Törött rántott halles. Tavaszi leves. Vegyes tartalmú leves. Halbelleves. Ugyan az, más módon. Törött daragombócós leves. Leforrázott daragombócós leves. Borzofánkós leves. Ugyan az, más módon. Halikrás leves. Muroklevés. Zabkásaleves. Hajdinakásaleves. Atyvertfehér csukaleves. Dara-galuska leves. Császárleves. Remeteleves. Aggyeloleves. Szalonnás gombócós leves. Ugyan az, más módon. Ugyan az, harmadik módon. Törött szalonnás gombócós leves. Zöldes leves. Ugyan az, más módon. Máj-pítés leves. Virágos káposztás leves. Ráklevés. Ugyan az, más módon. Ugyan az, harmadik módon. Törött májleves. Lencseleves. Tüdős taszka leves. Öltőleves. Velőgombócós leves. Ugyan az, más módon. Mandolaleves. Rikásaleves. Olasz rikásaleves. Zsemlyepítés leves. Vízizüklés. Májgombócós leves. Tejleves. Velőleves. Lépkeleves. Orsz leveles. Puddingleves. Tekenőbékaleves. Zsemlyepítés leves. Spárga leves. Török leveles. Borleves. Darapítés leves. Aggyelógombócós leves. Zöldborsóleves. Tüdőgombócós leves. Rikásagombócós leves. Rongyos leves. Tejleves. Törött rikásaleves. Zsemlyegombócós leves. Ugyan az, más módon. Kucsmagombas leves. Vagottas fánklevés. Gombás leves. Gyökérleves. Ugyan az, más módon. Szalonnás táska leves. Barnaleves halgombóccsal.

2. SZAKASZ.

Mártalékok.

Közönséges fehér mártalék. Közönséges barna mártalék. Spanyol fehér mártalék. Spanyol barna mártalék. Olasz fehér mártalék. Olasz barna mártalék. Angol mártalék. Hollandi mártalék. Ugyan az, más módon. Pósmétemártalék. Almamártalék. Tarkonymártalék. Vermártalék. Fekete kenyérmártalék. Csiperkegombas mártalék. Czitrommártalék. Zöldborsómártalék. Zöld mártalék. Hideg zöld mártalék. Ugorkamártalék. Altalvert ugorkamártalék. Hideg ugorkamártalék. Csiperkegombamártalék. Káprimártalék. Ugyan az, más módon. Kapormártalék. Almas mártalék. Mandolatoromamártalék. Édes mármeladmártalék. Lépszinmártalék. Paradicsomalnamártalék. Ugyan az, más módon. Birsalmamártalék. Tejfeles tormamártalék. Ribizskemártalék. Szardellamártalék. Hideg szardellamártalék. Sókamártalék. Altalvert sókamártalék. Metelohagymamártalék. Ugyan az, más módon. Mustómártalék. Vereshagymamártalék. Bormártalék. Flandriai mártalék. Lengyel mártalék. Mogyoróhagymamártalék. Kagylómártalék. Közönséges fehér bojtú márt. Közönséges barna bojtú mártalék.

3. SZAKASZ.

Marhahúsnemű étkek.

Közönséges főtt marhahús. Befojtott marhahús. Ugyan az, más módon. Ugyan az, még egy módon. Párolt marhahús. Párolt marhahús rikásában borított. Párolt marhahús, kolomperborított. Beszkető marhahús, angol módon. Barna marhahús. Boeuf à la mode. Ugyan az, más módon. Ugyan az, harmadik módon. Boeuf à la daube. Boeuf à la vinaigrette. Mandolatorombá borított szegye. Marhahús epigrammában. Marhahús, angol módra. Marhahús, olasz módra. Marhahús, portugali módra. Ugyan az, más módon. Marhahús meg- vagy málnalevél. Beefsteak. Nyáron sült vesepecsenye. Labasban vagy párolt serpenyőben sült vesepecsenye. Párolt vesepecsenye. Sodrót vesepecsenye. Senyvesztett (bepáczolt) vesepecsenye. Ugyan az, más módon. Vesepecsenye, angol módra. Nyúlformára sült vesepecsenye. Tejfelmaralékos vesepecsenye. Vesepecsenye olasz mártalékban. Vesepecsenye kolompérral. Vesepecsenye zöldségekkel. Ugyan az, francia módra. Vesepecsenye szardellavajjal. Szalonna és zsemlyeszetelekkel sült vesepecsenye. Vagottal bélelt vesepecsenye. Sült vagottas vesepecsenyéből. Párolt vagottas vesepecsenyéből. Töltött fehérpecsenye. Mustos pecsenye. Ugyan az, más módon. Kemencében sült marhahús angol módra. Rostélyos, közönséges. Rostélyos, sült rostélyos. Rostélyos, német módra. Párolt rostélyos. Ugyan az, más módon. Ugyan az, harmadik módon. Tejfeles rostélyos. Rostélyos szardellavajjal. Rostélyos kolompérral. Töltött vagy bélelt rostélyos. Ugyan az, más módon. Ugyan az, harmadik módon. Töltött rostélyos, bajor módra. Rostélyos francia módra. Kisebb marhahúszetelek. Karbonádok szardellával. Párolt sodralék. Marhahúscollops, angol éték. Marhahús-gobbets, szinte angol éték. Gulyásos hús. Ugyan az, más módon. Ugyan az, harmadik módon. Gulyásos hús bécsielen. Marhanyelv tormával. Sült marhanyelv szardellával. Marhanyelv csiperkegombamártalékban. Marhanyelv lengyel mártalékban. Befojtott marhanyelv, angol módra. Marhalé, Marhavese, és marhamáj. Ökörfarok. Marhahúskolbász. Ugyan az, más módon. Ugyan az, harmadik módon.

4. SZAKASZ.

Borjúhúsnemű étkek.

Közönséges becsinált borjúhús. Ragout, borjúhúsból. Ugyan az, sonkával és kolompérfánkocskával. Borjúszeg megürödött lévből. Borjúszeg czitrom mártalékban. Borjúszeg szegővel. Borjúszeg spargával rákkal és zöld borsóval megtöltve. Borjúszeg vegyületben (hodgepodge), angol módra. Befojtott borjúszeg. Sült borjúszeg megtöltve. Zöldpecsenye. Borjúlapoczká piemonti módra. Borjúlapoczká nyáron sült. Borjúvesepeccsenye nyáron sült. Töltött horjúzomb mártalékban. Füstölt nyelvel megtöltött borjúzomb. Sült borjúzomb. Borjúzomb szardellával. Töltött borjúzomb a vesepecsenyével együtt. Fojtott borjúzomb. Ugyan az, más módon. Ugyan az, harmadik módon. Borjúzomb hannóvei módon. Borjúkarbonád káprival. Barnára párolt borjúkarbonád. Vagottból készült borjúkarbonád. Ugyan az, más módon. Sült borjúszetelek. Ugyan az, más módon. Szalonnával tűzött borjúszetelek. Borjúszetelek skotziai módon. Borjúhússodralék csiperkegombával. Borjúvagottas pecséjében. Rántott borjúvagottas. Ugyan az, más módon. Ugyan az, harmadik módon. Tormás borjúfő hig ecetes lévből. Borjúfő frikaszében. Ugyan az, más módon. Borjúgyvelő czitromlévből. Borjúgyvelő pite. Borjúgyvelő vegyelekben. Borjúhúskolbász. Ugyan az, más módon.

5. SZAKASZ.

Jáhhúsnemű étkek.

Becsinált jáhhús kolompérral. Párolt ürüczomb. Senyvesztett ürüczomb. Ürüczomb francia módon. Ürüczomb portugali módon. Ürüczomb rikásával. Sült ürüczomb fűszeres lével. Sült ürüczomb kolompérral. Sült ürüczomb tejfeles mártalékkal. Töltött ürüczomb. Ürüczomb vadhús módra sült. Sonkával a szardellával tűzött jáhtarja. Rostélyon sült jáhszegy. Rostélyon sült karbonád vagyis oldalas szelet jáhhúsból. Bélelt karbonád jáhhúsból. Párolt jáhkarbonád. Jáhkarbonád ecetes lévből. Rostélyon sült jáhhúszetelek a zombjából. Befojtott jáhhúszetelek. Jáhhús török módra. Jáhhúskolbász.

6. SZAKASZ.

Báránhúsnemű étkek.

Becsinált báránhús. Becsinált bárányszeggy. Ugyan az, más módon. Báránhús tarkonymártalékban. Párolt báránhús. Tarkonyos báránhús ecetes lévből. Tormás báránhús ecetes lévből. Véres mártalékos báránhús, hollandi módon. Rántott báránhús. Ugyan az, francia módon. Barnára párolt báránhús. Báránylapoczká sókamártalékban. Báránylapoczká boros mártalékban. Ugyan az, barnára készítve. Báránhús ragóban. Sült bárányczomb töltve. Rostélyon sült báránkarbonád. Bélelt báránkarbonád. Tejfelmaralékos karbonád. Báránhúsvagottas. Rántott báránfő. Báránfő francia módon.

7. SZAKASZ.

Disznóhúsnemű étkek.

Tormás disznóhús. Párolt disznóhús. Sült disznóhús közönséges mód. Sült oldalas tejfeles mártalékkal. Sült oldalas fűszeres lévből. Párolt disznóhús vadhús módjára. Párolt disznóczomb. Ugyan az, más módon. Ugyan az, harmadik módon. Nyáron sült disznóczomb. Kenyértésztában sült sonka. Sonka zsemlyeszetelekkel. Karbonádok vagyis oldalszeletek disznóhúsból. Czombszeletek disznóhúsból. Sült malacz. Főtt malacz ecetes lévből, tormával. Malacz kocsonyában. Forralt disznófő ecetes lévből. Disznókocsonya. Kolbász. Ugyan az, más módon. Agostai (augsburgi) kolbász. Májás hurka. Tüdős hurka. Véres hurka. Rikásas véres hurka. Füstölt kolbász. Bőrös gömböcz.

8. SZAKASZ.

Vadhúsnemű étkek.

Becsinált szarvashús. Szarvashús barna mártalékban, vérrel. Szarvashús cziiner módjára. Párolt szarvashús. Párolt szarvaslapoczká. Sült szarvaslapoczká tejfeles mártalékkal. Befojtott szarvaslapoczká. Sült szarvascziiner. Ugyan az, más módon. Szarvasborjú szegye, fekete mártalékban. Szarvasborjú szegye, ecetes lévből. Sült szarvasborjú czombja. Becsinált őzhús. Ragout őzhúsból. Sült őzoldal. Sült őzcsont. Sült őzcsont tejfeles mártalékkal. Nyúlbecsinált. Sült nyúl. Ugyan az, káprimártalékkal. Barnára párolt nyúl. Vagottas nyúl. Ugyan az, más módon. Nyúlhúskolbászok. Vaddisznóhús elkészítése. Ugyan az, más módon. Vadsüldő czombja. Vadsüldőkarbonádok. Czombszeletek vadsüldőből. Vadmalacz elkészítése. Vaddisznófő. Hód és vidra pároltatva. Hódcszomb sültve.

9. SZAKASZ.

Baromfiből készült étkek.

Vén tyúk pároltatva. Ugyan az, más módon. Forralt csirke savanyús lévből. Ugyan az, más módon. Ugyan az, harmadik módon. Forralt csirke tarkonyos lévből. Befojtott csirke. Becsinált csirke. Fehér párolt csirke. Barnára párolt csirke. Csirke vajos mártalékban virágos káposztával. Párolt csirke véres mártalékban. Ugyan az, más módon. Becsinált csirke zöld borsóval és rákfarkkal. Párolt csirke paradicsomalnamártalékban. Becsinált csirke metelivel. Párolt csirke rikásával. Párolt csirke tejfellet és czitromszetelekkel. Párolt csirke káprimártalékkal. Párolt csirke tojással becsinált lévből. Fojtott csirke bajor módra. Rántott csirke. Sült csirke. Takarva sült csirke. Töltött csirke zöld borsóval és rákfarkkal. Bélelt csirke. Narancsmártalékos csirke. Rostélyon sült csirke, tatárosan. Sült csirke töltve gesztenyével. Párolt káppan vagy jerce rikásával. Káppan vagy jerce makkaronival vagy más metelivel. Sült káppan vagy jerce. Párolt káppan paradicsomalnamártalékban. Sült káppan kagylócsakkal. Ugyan az, átörzsa kagylómártalékban. Sült káppan osztrigakkal. Sült káppan szardellával. Sült káppan csigával. Rostélyon sült káppan vagy jerce, tatárosan. Káppankolbász. Ugyan az, más módon. Befojtott pulyka. Ugyan az, más módon. Sült pulyka. Töltött pulyka. Ugyan az, más módon. Sült pulyka olaszosan. Bélelt pulyka. Becsinált pulykamaradékából. Fial pulyka kocsonyában (en aspic). Forralt galamb savanyús lévből. Párolt galamb virágos mártal. Ugyan az, más módon. Párolt galamb barna mártalékban. Ugyan az, más módon. Apró galamb pároltatva. Nagyobb galamb pároltatva. Galamb véres mártalékban. Befojtott galamb fűszeres zöldségekkel. Senyvesztett galamb fogoly módjára. Rántott galamb. Labasban vagy serpenyőben sült galamb. Nyáron sült galamb. Bélelt galamb. Befojtott lúd. Sült lúd. Gesztenyével töltött lúd. Lúd-sültmaradék mártalékban. Lúdpárolék becsinálva. Párolt lúdmáj. Lúdmáj rikásakozorúval. Rántott lúdmáj. Ugyan az, más módon. Forralt réce tarkonyos lévből. Párolt réce vereshagymával. Réce rikásával. Befojtott réce czitromhéjjal. Réce tejfeles mártalékban. Rikásával bélelt réce. Réce osztriga-vagy kagylómártalékkal. Réce fekete mártalékban. Sült réce. Almával töltött sült réce narancs és czitromlévből. Réce francia módra. Réce görögösen.

10. SZAKASZ.

Vad szárnyas állatok és madarokból készült étkek.

Fajdyúk befojtva. Fajdyúk sültve. Tüzek befojtva. Tüzek sültve. Fácán befojtva. Fácán angolosan. Fácán sültve. Fácán olaszosan. Fogoly befojtva. Fogoly sültve. Ugyan az, más módon. Császármadár sültve. Császármadársalata. Vadgalamb befojtva. Vadgalamb sültve. Ugyan az, más módon. Vadgalambfő rostélyon sültve. Szalonka nyáron sültve. Ugyan az, más módon. Rostélyon sült szalonka. Törött szalonka. Szalonkakolbász. Fűrj rikásakozorúval. Fűrj sültve. Húrosmadár párolva. Húrosmadár szalintában. Sült húrosmadár, nyáron. Sült húrosmadár, labasban vagy serpenyőben. Húrosmadárszeletek, vagottal és véres boros mártalékkal vegyítve. Kolbász húrosmadárból. Pácsirta nyáron sültve. Pácsirta rostélyon sültve. Kis madarak. Vadlúd befojtva. Vadlúd tejfeles mártalékban. Vadlúd félrel vegyített fekete mártalékban. Ugyan az, más módon. Vadlúd véres sültve a felig párolva. Vadréce káprival. Vadréce borral tejfellet és czitromhéjjal. Vadréce fűszeres fekete mártalékban vérrel vegyítve. Vadréce sültve. Bányar sültve tejfeles és káprimártalékkal. Szarcsa (vizi tyúk) párolva. Ugyan az, más módon. Ugyan az, harmadik módon. Szarcsa fekete mártalékban. Sült szarcsa.

11. SZAKASZ.

Halak, zölhbékák, rákok, teknősök, csigák, és kagylókból készült étkek.

Sonka főltve. Főtt csuka tormával. Főtt csuka vajos mártalékban. Főtt csuka tejfeles tormával. Párolt csuka szardellával. Párolt csuka angolosan. Párolt csuka bormártalékban. Főtt csuka lengyelesen. Rántott csuka. Sült csuka. Ugyan az, más módon. Rostélyon sült csuka. Osztrigával töltött sült csuka. Sült csuka egreslévből. Sült csuka narancsmártalékban. Főtt csuka osztrigás mártal. Szardellával tűzött csuka. Párolt csuka vagottas mártal. Befojtott csuka szardellával. Csuka angol mártalékkal. Csuka portugolosan. Főtt csuka mustermártalékban. Főtt csuka esz módra. Kocsonyázott csuka. Csuka széljel tépve káposztában. Ugyan az, más módon. Főtt ponty (potyka). Kékre főtt ponty pikkelyestül. Ponty (potyka) angol módra. Párolt ponty különböző mártalékkal. Rostélyon sült ponty sókamártalékban. Sült ponty tejfeles mártalék. Főtt ponty zöld mártalékban. Főtt ponty fekete mártalékban. Főtt ponty bormártalékban. Ponty (potyka) magyarosan. Ponty (potyka) csehesen. Ponty (potyka) lengyelesen. Ponty (potyka) bajorosan. Ponty (potyka) tyrolosan. Ponty (potyka) olaszosan. Ponty (potyka) francziásan. Kocsonyázott ponty. Rántott ponty. Ugyan az, esz módon. Szalonnával tűzött (spékelt) ponty. Viza, főltve. Viza párolva. Befojtott viza, sóskával. Nyáron sült viza. Serpenyőben sült viza. Rostélyon sült viza. Tok, főltve. Főtt tok tejfeles tormával. Tok frikaszében. Tok czitrommártalékban. Tokhal héringgel. Harcsa főltve. Harcsa sültve. Harcsa szalonnával megtöltve. Angolna főltve. Angolna párolva. Angolna frikaszében. Angolna sültve. Menyhal kékre főltve. Menyhal lengyel mártalékban. Menyhal bormártalékban. Menyhal vajból kirántva, mártalékkal. Menyhal osztrigával. Menyhal kiféjtett kagylócsakkal. Menyhal savanyú káposztával. Marna fekete mártalékban, lengyelesen. Sült marna szardella mártal. Sűgér főltve. Sűgér hollandosan. Sűgér fűszeres zöldséggel. Vajból kirántott sűgér. Főtt lazac káprimártalékban. Főtt lazac valamennyi csipős hideg mártalékkal. Kékre főtt lazac zöld mártalékkal. Sült lazac mustár mártalékkal. Kékre főtt galócza. Sült galócza. Pisztráng kékre főltve. Párolt pisztráng. Sült

pisztráng. Vágotall héborított pisztráng. Sült fűve. Főtt sültö-
zöld petrezselyemmel. Főtt sültö fűve mártalékkal. Párolt sültö fű-
szerecs. Sültö mártalékban. Fogas paprikás mártalék-
ban. Czómpó cztromos mártalékban. Czómpó boros mártalékban.
Rántott czómpó mártalékkal. Sült czómpó mártalékkal. Tőkehal' ázta-
na. Főtt tőkehal. Párolt tőkehal. Tőkehal szárdellával. Héring
kirántva. Sült héring. Sült vagy rántott héring mártalékkal. Sült
hering mustár mártalékkal. Szárdella vajból kirántva. Szárdellaszetelek.
Apró halacsokák. Csik káposztával. Csik vajból kirántva. Vegyes
halétel. Halkarbondok. Csukakolbász. Ugyanaz, más módon. Apró
csukakolbászok. Pontykolbász. Apró pontykolbászka. Ugyanaz,
egy kis változtatás. Sültö- vagy vizakolbász. Apró sültökolbászka.
Tekenősbéka becsinálva. Tekenősbéka a' magatekenőjében. Teke-
nősbéka cztrommártalékban. Tekenősbéka vérmártalékban. Teke-
nősbéka- ragout. Tekenősbéka, osztriga- vagy kagylómártalékkal.
Vajból kirántott tekenősbéka. Főtt béka. Béka, petrezselyem-
mártalékkal. Béka, becsinálva. Béka, kucsmagombával és rákfarkokkal.
Béka, frikasszében. Rántott béka. Rák, közönségesen fűve. Rák,
tejféllel mártalékban. Párolt rák. Főtt rák, tejfellel és köménymag-
gal. Főtt rák, zöld borsóval. Töltött rák. Ugyanaz, más módon.
Zsalsalata. Ugyanaz, más módon. Rákkolbász. Ugyanaz, más mó-
don. Osztriga, a' maga héjával. Osztriga, csuka- vagy menyhal-máj-
jal. Osztriga, szárdellával. Osztriga, frikasszében. Rántott osztriga.
Sült osztriga. Kagylók. Főtt csiga, tormával. Csiga szárdellával. Töl-
tött csiga. Ugyanaz, más módon. Ugyanaz, harmadik módon.

12. SZAKASZ.

Tojásból készült étkek.

Hígva főtt tojás. Lágyra főtt tojás. Keményre főtt tojás. Kemény
tojás sókamártalékkal. Kemény tojás szárdellával. Kemény tojás
hidgen. Ugyanaz, más módon. Vajrény. Rántotta. Rántotta
zsemlyemorzsalával. Szalonnás rántotta. Borjúvesés rántotta. Spárgás
rántotta. Almás rántotta. Spárgás és rákfarkas rántotta. Gombás
rántotta. Héringes rántotta. Tej mártalékos tojásétel. Kemény tojás
tejféllel mártalékban. Sült tojás párolva. Tojás ragóban. Sóska
mártalékos tojás. Vajból kirántott tojás. Töltött tojás. Ugyanaz,
más módon. Tojásbéles. Tálba ütött tojás. Ugyanaz, szárdel-
lával. Okórszem. Kolompéros tojás. Kemény tojás besemellel. For-
gotott tojás. Sült tojás. Vajból kirántott tojás mártalékban. To-
jáslepény. Tojáslepény szalonnával. Borjúvesés tojáslepény. Ve-
reshagynás tojáslepény. Murkos tojáslepény. Sóska tojáslepény.
Megyes tojáslepény. Zsemlyemorzsa tojáslepény. Felpuffadt tojásle-
pény. Tojás béles tépett hallal. Spárgás tojásbéles. Csiperkegombás
tojásbéles. Sóska vagy vágott tojásbéles. Lapos tojáspalacsinta.
Sodrott tojáspalacsinta. Vajból kirántott tojás palacs. Tojásgombóc.
Olaszos tojásétel. Rántott tojásaját. Töltött tojásphár. Habtojás. To-
jáspite. Francia tojásétel. Pontyvéres tojásbite. Felpuffadt tojás-
étel. Ugyanaz, más módon. Formába sütt tojásétel. Ecetes és
tejféllel tojás. Hollandos tojás. Tojáskolbászka. Mustármártalékos
tojás. Portugál tojás.

13. SZAKASZ.

Hüvelyes szemekből, zöldségekből, gyökerekből és gombákból készült étkek.

Erett borsó közönséges mód. Ugyanaz, csehesen. Törött borsó.
Borsópote süldőhússal. Borsópudding. Lencse közönséges módon. Sa-
vanyú lencse. Lencse fogoly mártalékkal. Törött lencse. Paszuly. Tör-
ött paszuly. Paszulyalata Borsó árpakásával. Gözben főtt kolompér.
Kolompér friss írósvajjal. Kolompér vajas mártalékban. Párolt kolompér
vereshagynával. Túrós vagy sajtos kolompér. Tejes kolompér.
Kolompér tejszínnel és zöld petrezselyemmel. Vajban vagy zsírban
sütt kolompér. Párolt kolompér frikasszében. Majorannás kolompér.
Törött kolompér. Kolompér rostélyos pecsenyével. Töltött 's vajból
vagy zsírból kirántott kolompér. Kolompérszóring.
Kolompérsóska. Kolompérgombóc. Sült kolompér kolbász. Kolompér-
pite. Ugyanaz, harmadik módon. Formában sült kolompéreltel,
ragúval. Kolompérsodralék. Kolompér borjúaprólékkal. Kolompérsaláta.
Héringes és almás kolompérsaláta. Csicsóka írósvajjal vagy mártalé-
kkal. Karaláb közönséges módon. Fehérre párolt karaláb. Barnára
párolt karaláb. Töltött karaláb. Gyenge karaláb sonkával. Hússal
vegyült karalábpote. Édes répa. Savanyú répa közönséges módon.
Párolt savanyú répa. Földalatti répa. Karórépa. Főtt murek (sár-
ga répa). Párolt murek. Párolt murek tejszínnel. Murek és karaláb
vegyesen. S c o r z z o n e r a (feketehejú gyökér) fűve. Ugyanaz, va-
jas mártalékban. Ugyanaz, vajból vagy zsírból kirántva. Veres czékla
ecetben. Főtt zeller kolompérral. Sajtós zeller. Zellersaláta. Gyö-
kersaláta mindenféle jó gyökerekből. Édes káposzta közönséges módon.
Párolt édes káposzta. Ugyanaz, más módon. Békelt édes káposzta.
Békelt édes káposztasodralék. Vajból vagy zsírból kirántott káposztakol-
bászok. Kék káposzta gesztenyével. Kék káposzta közönséges módon. Pá-
rolt savanyú káposzta. Ugyanaz, más módon. Párolt savanyú káposzta fá-
csonnal vagy foglyakkal. Savanyú káposzta füstölt diszó hússal és gon-
bocczal. Hapor káposzta. Párolt savanyú káposzta riskásával. Töltött ká-
poszta vagy takari. Vajból vagy zsírból kirántott káposztás gombócok.
Kemenyében sült savanyú káposzta. Veres káposzta veres borban.
Káposztasaláta. Ugyanaz, más módon. Ugyanaz, hidegen. Olaszka-
poszta közönséges módon. Olaszka poszta beszózott nyelvel. Párolt
olaszka poszta fogollyal. Olaszka poszta riskásával és sonkával. Olasz-
ka poszta riskásával, olaszosan. Ugyanaz, angolosan. Kék olaszka-
poszta gesztenyével. Ugyanaz, más módon. Töltött olaszka poszta. Zsír-
ból vagy vajból kirántott olaszka posztagombócok. Káposztasarjadék.
Ugyanaz, brüsszeli módon. Virágos káposzta vajas mártalékkal. Virágos káposzta
sonkával és tejfellel. Virágos káposzta olaszosan. Vajból kirántott vi-
rágos káposzta tejfeles mártalékkal. Virágos káposztasaláta. Ugyanaz, más
módon. Ugyanaz, harmadik módon. Spináta (kerti paréj) közönsé-
gesen. Spináta angolosan. Tejszínnel készült spináta. Spárga zsem-
lyemorzsalával. Spárga vajas mártalékban. Ugyanaz, tejfellel. Spárga
írósvajjal és cztrommával. Spárga tojásakkal. Spárgaborzó. Spárga-
saláta. Ugyanaz, más módon. Komlósarjadék fűve. Komlósaláta.
Articsóka mártalékkal. Töltött articsóka. Párolt articsóka hion módon.
Articsóka zöld borsóval. Articsókasaláta. Zöld borsó párolva. Zöld borsó
rántott csirkével. Kifejtett zöld borsó tyúkhússal. Zöld borsó
galambfával. Kifejtett czukorborsó tejszínnel. Törött zöld borsó.
Zöld paszuly. Zöld paszuly agyvelőkolbászal. Hollandosan készí-
tett nagy dirzobab. Paszulyalata. Ugyanaz, más módon. Zöld
saláta közönséges módon. Leforráztott saláta. Fesett tojással ékesített
saláta. Olasz saláta. Főtt saláta. Kétözött saláta vajas mártalékkal. Be-
csinált ugorka. Ugorkasaláta. Töltött paradicsomalma. Sóska közön-
séges módon. Avvert sóska. Szegfűgomba párolva. Csiperkegomba
írósvajjal. Csiperkegomba vajas mártalékkal. Tejféllel csiperkegomba.
Törött csiperkegomba. Csiperkegomba vágottas. Párolt csiperkegomba jó
íz sodralékkal. Rostélyon sült vargánya. Párolt vargánya. Párolt
kucsmagomba. Ugyanaz, tejfeles vagy vajas mártalékkal. Töltött
kucsmagomba. Párolt szarvasgomba. Borban főtt szarvasgomba. Pá-
rolt szarvasgomba turini módon. Vajból kirántott szarvasgomba. Sa-
láta szarvasgombából.

14. SZAKASZ.

Puddingok, meridonok, és piték.

Lisztpudding. Zsemlyepudding. Ugyanaz, más módon. Ugyanaz
3-dik módon. Riskápudding. Ugyanaz, más módon. Ugyanaz,
3-dik módon. Riskápudding gyümölcseccel vegyülve. Törött riská-
pudding gyümölcseccel vegyülve. Törött riskápudding. Riskápudding
cseresznyével. Riskápudding hollandosan. Kolompérudding.
Kolompérudding sonkával. Csicsókapudding fűve. Csicsókapudding

sülvé. Kölespudding. Zabkáspudding. Tejszínpudding. Túrpudding.
Mandolapudding. Ugyanaz, más módon. Ugyanaz, 3-dik módon.
Szagpudding. Vermicellipudding. Makkarónipudding. Égi
harmatpudding. Velőpudding. Sonkapudding. Marhabúpudding. Diáz-
nóhúpudding. Juhhúpudding. Húpudding borjú kappan, vagy puly-
kából. Vadaspudding. Ugyanaz, más módon. Asszúszöllőpudding.
Barackpudding. Almápudding. Ugyanaz, [más módon. Ugyanaz,
3-dik módon. Ugyanaz, 4-dik módon. Almagombócok (Apple-
dumplings) vagyis kis almápuddingok. Pázmétepuddingok. Spi-
nátapudding. Főbb zöldségből készült pudding. Murekpudding. Si-
etős pudding. Ugyanaz, más módon. Reszkeőpudding. Ugyanaz, más
módon. Angolos pudding. Ugyanaz, más módon. Ugyanaz, 3-dik mó-
don. Hollandos pudding. Walesi pudding. Atlátszó pudding. Izle-
tes pudding. Égő pudding. Cztrompudding. Narancpudding. Ugyan-
az, más módon. Szagomártalékos pudding. Cseresznyemártalékos pud-
ding. Czibakpudding. Császárpudding. Törött pudding. Sódós pud-
ding. Ugyanaz, más módon. Rákpudding. Tojásos pudding. Kalán-
nyai pudding. Puddingzetelek. Riskásameridon. Ugyanaz, más mó-
don. Ugyanaz, 3-dik módon. Riskásapite sonkával. Kölesmeridon.
Agyvelőpote. Borjúhúsmeridon. Lúdmájmeridon. Kappan vagy jércze
meridon. Halmeridon. Ugyanaz, más módon. Rákmeridon. Lisztes
pote. Lisztes pote formában. Kolompérite. Kis kolompéritek ragú-
val. Kis riskásapitek. Ugyanazok, más módon. Kis zsemlyepitek.
Agyvelőpote. Kis agyvelőpitek. Velőpote. Kis velőpitek. Kis tojás-
pitek. Húspite. Ugyanaz, más módon. Kis húspitek. Ugyanazok, más
módon. Ugyanazok, harmadik módon. Húsvágotall béltelt kis pitek.
Kis ragúpitek. Kis sonkapitek. Májaspote. Ugyanaz, más módon.
Rákpote. Kis rákpitek. Spárgás pote. Káposztapite.

15. SZAKASZ.

Pástétomok és vajas tészták.

Parázs vajastésztá. Ugyanaz, más módon. Ugyanaz, harmadik
módon. Ugyanaz, negyedik módon. Leveles vajastésztá. Ugyanaz,
más módon. Ugyanaz, harmadik módon. Vajastésztá serelészítővel.
Angol tészta. Spanyol tészta. Marhabúspástétom. Vesepecsenyés pá-
stétom. Okórfarkas pástétom. Borjúhúspástétom. Bárányhúspástétom.
Diszóhúspástétom. angol módra. Lúdmájpástétom. Kappan vagy jérc-
ze pástétom. Csirkepástétom. Galambpástétom. Nyúl pástétom. Fác-
zánpástétom. Fogolypástétom. Szalonkápástétom. Húrosmadarpásté-
tom. Szarvaspástétom. Halpástétom. Tekenősbékapástétom. Leveles
pástétom ragúval. Leveles pástétom vágottal. Sonkapástétom. Tölte-
lékes pástétom. Kolompérpástétom. Riskáspástétom. Hideg pástétom.
Kis pástétomok. Héjas pástétomok. Kis pástétomok spanyol tész-
tából. Rákpástétomok. Riskáspástétomok. Béltelt vajas tészta.
Pástétomfánk (Rissoles).

16. SZAKASZ.

K á s á k é s p é p e k.

Tejes riskása. Tejes riskása formában kisütve. Riskásapép. Fel-
puffadt riskása. Felpuffadt riskásapép. Olaszos riskása. Béltelt riská-
sapép. Mandolás riskása. Almás riskása. Csokoládés riskása téjsó-
dóval. Polenta közönséges módon. Polenta olaszosan. Ugyanaz, más
módon. Kolompéropolenta. Darakása, közönséges módon. Béltelt da-
rakása vaniliával. Felpuffadt darakása. Felpuffadt kása égi harmatban
Gyermekpép. Ugyanaz, vaniliakörrel. Felpuffadt gyermekpép. Szar-
vaspép. Ugyanaz, más módon. Ugyanaz, harmadik módon. Fel-
puffadt szarvaspép. Felpuffadt zsemlyepép. Kenyérpép. Felpuffadt
kenyérpép. Kolompérpép. Felpuffadt kolompérpép. Köleskása. Fel-
puffadt sajtép. Ugyanaz, más módon. Ugyanaz, harmadik módon.
Tojászékép. Habos pép. Rákpép. Gyermekpéppel béltelt palacsinta.
Almapép. Almapép francziásan. Felpuffadt almapép. Felpuffadt ba-
raczkép. Birsalmapép. Ugyanaz, más módon. Felpuffadt birsalma-
pép. Cztrompép. Felpuffadt cztrompép. Narancpép. Megyepép. Span-
yol gyümölcspép. Fahéjpép. Felpuffadt fahéjpép. Felpuffadt vanília-
pép. Csokoládépép. Felpuffadt csokoládépép. Kavépép. Czukros czi-
trompép. Borpép. Mandolapép törött almával. Mandolapép friss
meggyel. Mandolapép pisztáciával. Francia pép. Császárpép. Bo-
samelpép.

17. SZAKASZ.

Rétesek, tászkák, bélesek, palacsinták, lepények és pogácsák.

Közönséges rétesnek vagy tászkának való tészta. Túrós rétes. Tú-
rós táska. Tejféllel rétes. Riskás rétes. Riskás táska sülvé. Da-
rás rétes. Darás táska. Darás rétes tepken. Zsemlyemorzsa táska.
Zsemlyemorzsa rétes malozsa és apró szőlővel. Gyermekpépes rétes.
Kolompéros rétes. Élesztős rétes. Sóska rétes. Ugyanaz, más mó-
don. Túrós táska. Velős rétes. Almás rétes. Ugyanaz, más mó-
don. Almás táska. Szilvás rétes. Cseresznyés rétes. Megyes rétes. Tiroli
rétes. Ugyanaz, más módon. Mákos rétes. Cztromos rétes. Man-
dolás rétes. Csokoládés rétes. Ugyanaz, más módon. Ugyanaz, har-
madik módon. Czukrosztromhéjas rétes. Rákos rétes. Ugyanaz,
más módon. Halikrás táska. Káposztás rétes. Ugyanaz, más mó-
don. Ugyanaz, harmadik módon. Almás béles. Parázs almás
béles. Pesti almás béles. Szilvás béles. Cseresznyés béles. Me-
gyes béles. Diós béles. Mandolás béles. Ugyanaz, más módon. Czi-
tromos béles. Metéltés béles. Pita vagy rászéheles. Angol béles.
Menyegzős béles. Palacsinta, magában. Ugyanaz, más módon. Tú-
rós palacsinta. Ugyanaz, más módon. Mákos palacsinta. Ugyanaz,
más módon. Szilvás palacsinta. Liktáriomos palacsinta. Csokoládé-
palacsinta. Rántott almás palacsinta. Riskás palacsinta. Mandolás
palacsinta. Túrós lepény. Szilvás lepény. Megyes lepény. Liktári-
omos lepény. Többször sült lepény. Mandolás lepény. Közönséges
édes pogácsa. Ugyanaz, más módon. Tejszínes pogácsa. Kolompéropo-
gácsa. Riskásapogácsa. Ugyanaz, más módon. Megyes pogácsa. Ugyan-
az, bécsiesen. Királyi pogácsa. Portugáli pogácsa. Aprószőlős po-
gácsa. Mandolapogácsa. Finom asszúszőlőpogácsa. Kis parázs pogácsa.
Csipegetett pogácsa. Kőményes pogácsa.

18. SZAKASZ.

Különböző tésztás ételek és sütemények.

Laskatészta. Tejes laska. Pírtott tejes laska. Laskasmoring. Va-
jas laska pármái sajtjal. Béltelt laska. Rák vajas laska. Laskafánk.
Édesbélű laska. Francia vajas csikmák. Kolompérsikmák. Makka-
roni vagyis olaszcsikmák. Makkaróni vajas tésztában. Sóska
makkaróni. Hússal béltelt makkaróni. Tejes galuska. Pírtott
tejes galuska. Tejféllel galuska rákfarkakkal. Felpuffadt tejfél-
lel galuska. Sajtós galuska. Kolompérgaluska. Németóvári (Salz-
b u r g i) galuska. Daragaluska. Rák vajas és tejfeles tészta.
Sóska tészta. Sóska tészta vajas tésztaborítékban. Sóska tészta
'palacsintatésztából. Vízás tészta. Halikrás tészta. Tejes
reszelt tészta. Édesbélű reszelt tészta. Édesbélű sodralék reszelt
tésztából. Eresztett tészta besűrített vanillilévvel. Lisztmoring kö-
zönséges módon. Lisztmoring finomabb módon. Darasmoring. Zsem-
lyemoring. Kolompérmoring. Riskásamoring. Lisztgombóc. Da-
ragombóc. Leforráztott daragombóc. Szalonnás gombóc. Almás
gombóc. Ragúgombócok. Tűzön készült törött tészta. Tolófánk.
Kis fánkocskák törött tésztából. Kis pereczkék törött tésztából. Kis
sodralékok törött tésztából. Kis pogácskák törött tésztából. Közön-
séges élesztős tészta vagy bukta. Bajros párolt bukta. Ugyanaz, más
módon. Ugyanaz, harmadik módon. Rákvajas párolt bukta. Rákbélű
párolt bukta. Kis fánkforma párolt buktácskák. Ugyanazok, más mó-
don. Ugyanazok, rákvajjal. Rántott túros bukta. Nagy formás bukta.
Ugyanaz, más módon. Ugyanaz, harmadik módon. Töltött nagy
formás bukta. Ugyanaz, más módon. Ugyanaz, harmadik módon.

